Народна банка на Република Северна Македонија
Дирекција за статистика

Скопје, 28 јуни 2024 година

Соопштение за печат

Позначајни промени кај надворешниот долг, надворешните побарувања и меѓународната инвестициска позиција: прв квартал 2024 година

На крајот на првиот квартал од 2024 година, **бруто надворешниот долг** изнесува 11.789 милиони евра и забележа квартално зголемување од 327 милиони евра. **Бруто надворешните побарувања** се зголемија за 436 милиони евра и изнесуваат 7.440 милиони евра. Поголемото квартално зголемување на побарувањата во однос на обврските доведе до намалување на **нето надворешниот долг** за 109 милиони евра, така што на крајот на март 2024 година тој изнесува 4.350 милиони евра.

Надворешна задолженост и меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

	31.12.2023		31.03.2024		квартална промена		
	мил. евра	% БДП	мил. евра	% БДП	мил. евра	%	п.п.
Бруто надворешен долг	**11,462.7**	**83.9**	**11,789.4**	**81.0**	**326.7**	**2.9**	**-3.0**
Бруто надворешен долг без репо	***11,097.0***	***81.3***	***11,215.3***	***77.0***	***118.3***	***1.1***	***-4.2***
Долгорочен долг	8,592.8	62.9	8,624.0	59.2	31.2	0.4	-3.7
Краткорочен долг	2,869.9	21.0	3,165.4	21.7	295.5	10.3	0.7
Краткорочен долг без репо	2,504.2	18.3	2,591.3	17.8	87.1	3.5	-0.5
Јавен долг	5,578.5	40.9	5,826.0	40.0	247.5	4.4	-0.8
Јавен долг без репо	5,212.9	38.2	5,252.0	36.1	*39.1*	*0.8*	*-2.1*
Приватен долг	5,884.2	43.1	5,963.3	41.0	79.2	1.3	-2.1
Бруто надворешни побарувања	**7,004.2**	**51.3**	**7,439.8**	**51.1**	**435.6**	**6.2**	**-0.2**
Бруто надворешни побарувања без обратни репо	***7,004.0***	***51.3***	***7,083.4***	***48.6***	***79.3***	***1.1***	***-2.6***
Нето надворешен долг	**4,458.5**	**32.6**	**4,349.6**	**29.9**	**-108.9**	**-2.4**	**-2.8**
Нето надворешен долг без репо	***4,093.0***	***30.0***	***4,132.0***	***28.4***	***39.0***	***1.0***	***-1.6***
МИП, нето	**-8,500.1**	**-62.2**	**-8,506.2**	**-58.4**	**-6.1**	**0.1**	**3.8**

*/ Податокот за бруто домашниот производ (БДП) за 2023 година е проценет (извор: Државен завод за статистика, соопштение „Бруто домашен производ, прво тримесечје од 2024 година" од 3.6.2024 година). Податокот за 2024 година е проекција на НБРСМ (април, 2024 година).
Извор: НБРСМ, ДЗС.

Негативната **нето меѓународна инвестициска позиција**[1], на крајот на март 2024 година, изнесува 8.506 милиони евра, или 58,4% од проектираниот БДП[2] за 2024 година. Најголемиот дел од овој износ, или 87%, се нето-обврски врз основа на директни инвестиции, од кои 72% се врз основа на сопственички капитал.

[1] Меѓународната инвестициска позиција (МИП) претставува статистички извештај којшто ги прикажува состојбите на надворешните финансиски средства и финансиски обврски на Република Северна Македонија на определен датум, т.е. побарувањата од и обврските кон нерезиденти врз основа на финансиски инструменти. Притоа, негативната нето меѓународна инвестициска позиција значи дека финансиските обврски ги надминуваат финансиските побарувања од нерезидентите.

[2] Податокот за БДП за 2024 година е проекција на НБРСМ (април 2024).

Бруто надворешен долг

На крајот на март од 2024 година, бруто надворешниот долг изнесува 11.789 милиони евра (или 81% од проектираниот БДП) и бележи квартално зголемување од 327 милиони евра (или за 2,9%). Доколку се изземе влијанието на специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка[3] врз долгот, бруто-долгот бележи квартално зголемување од 118 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемениот приватен долг (за 79 милиони евра) и јавен долг (за 39 милиони евра). Растот на приватниот долг се должи на зголемениот долг на капитално поврзаните субјекти (за 116 милиони евра) и на небанкарскиот приватен сектор (за 100 милиони евра), при намален долг на приватните банки (за 136 милиони евра). Кварталното зголемување на јавниот надворешен долг е резултат главно на растот на долгот на секторот „држава" за 28 милиони евра и на јавните банки и јавните претпријатија (за 8 милиони евра).

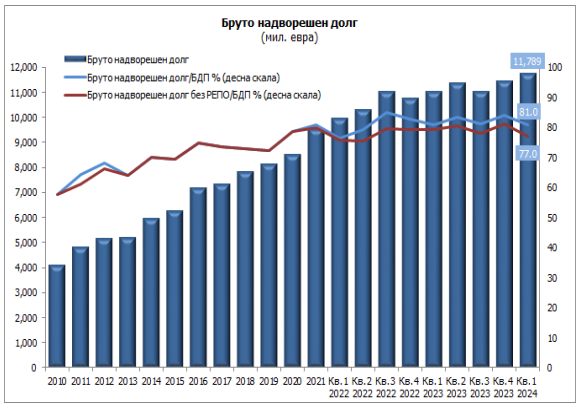

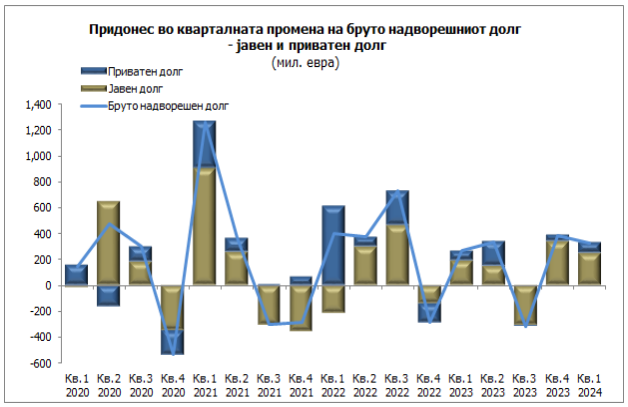

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Бруто надворешни побарувања

На крајот на првиот квартал од 2024 година бруто надворешните побарувања изнесуваат 7.440 милиони евра (или 51,1% од проектираниот БДП) и забележаа квартално зголемување од 436 милиони евра (или за 6,2%). Доколку се изземе влијанието на специфичните активности на централната банка поврзани со управувањето со девизните резерви, бруто надворешните побарувања се зголемени за 79 милиони евра и изнесуваат 7.083 милиони евра. Оваа квартална промена е резултат на зголемените приватни побарувања за 370 милиони евра, при намалени јавни побарувања за 291 милион евра. Кварталниот раст на надворешните побарувања кај приватниот сектор е резултат на зголемените побарувања на капитално поврзаните субјекти (за 325 милиони евра) и

[3] Специфичните активности за управување со девизните резерви на централната банка се однесуваат на репо-договорите и други операции поврзани со управувањето со девизните резерви. При склучувањето на овие трансакции се создаваат обврски (класифицирани под категоријата „заеми") коишто придонесуваат за зголемување на нивото на бруто-долгот. Во исто време, при склучувањето на овие трансакции во обратна насока, создадените побарувања придонесуваат за зголемување на брутопобарувањата. Гледано во целина, овие трансакции имаат неутрален ефект на нето-основа доколку се склучуваат истовремено во ист износ. Доколку склучените трансакции не се со идентичен износ во двете насоки, тие имаат влијание врз бруто и нето надворешниот долг и бруто-побарувањата.

небанкарскиот приватен сектор (за 105 милиони евра), во услови на намалени побарувања на приватните банки (за 60 милиони евра).

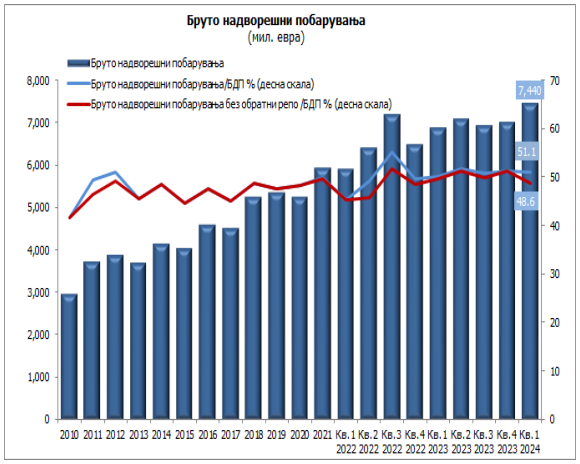

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Нето надворешен долг

На 31.3.2024 година, нето надворешниот долг изнесува 4.350 милиони евра (или 29,9% од проектираниот БДП). Нето надворешниот долг на земјата во првиот квартал од 2024 година е намален за 109 милиони евра, или за 2,4%. Од аспект на структурата, приватниот нето-долг и натаму има поголемо учество во вкупниот нето-долг со 62%.

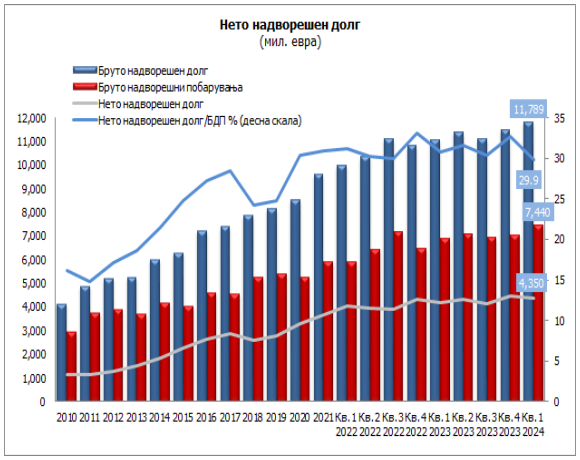

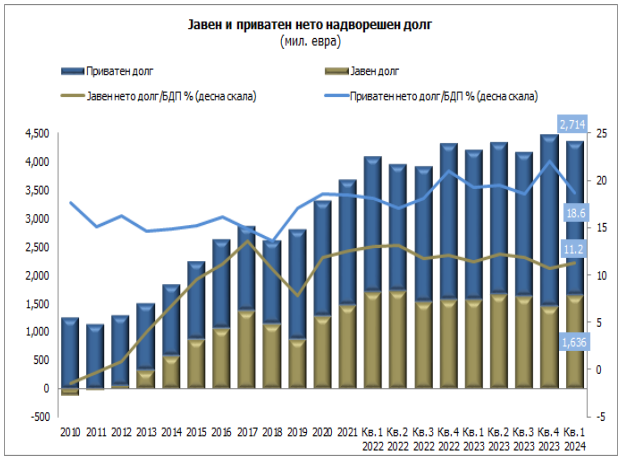

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Меѓународна инвестициска позиција, нето

Во текот на првиот квартал од 2024 година, негативната нето меѓународна инвестициска позиција (МИП) е зголемена за 6 милиони евра и изнесува 8.506 милиони евра, што претставува 58,4% од проектираниот БДП за 2024 година.

Кварталното зголемување на негативната нето МИП произлегува од поголемото зголемување на обврските (за 554 милиони евра) во однос на зголемените средства (за 547 милиони евра). Гледано по инструменти, нето-обврските врз основа на сопственичките инструменти бележат зголемување за 115 милиони евра, додека нето-обврските врз основа на должнички инструменти се намалени за 109 милиони евра.

Меѓународна инвестициска позиција на Република Северна Македонија

(во милиони евра)

МИП, по инструменти	2015	2016	2017	2018	2019	2020	2021	2022	Кв.1 2023	Кв.2 2023	Кв.3 2023	Кв.4 2023	Кв.1 2024
Меѓународна инвестициска позиција, нето	**-5,082.7**	**-5,576.0**	**-5,822.5**	**-6,039.5**	**-6,458.4**	**-6,900.6**	**-7,244.9**	**-8,147.8**	**-8,140.4**	**-8,380.3**	**-8,340.0**	**-8,500.1**	**-8,506.2**
Средства	**4,571.9**	**5,171.3**	**5,157.3**	**5,913.6**	**6,163.8**	**6,172.5**	**7,041.4**	**7,648.1**	**8,109.6**	**8,348.8**	**8,226.1**	**8,394.6**	**8,942.1**
Директни инвестиции	655.0	811.9	967.6	896.2	936.8	784.3	915.5	996.2	1,201.3	1,317.9	1,468.0	1,061.0	1,394.6
Портфолио инвестиции	212.6	255.2	300.2	321.2	406.1	470.9	650.0	695.3	736.3	778.8	810.7	917.0	956.4
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	1.0	1.2	2.8	2.9	4.4	4.5	6.0	6.0	5.6	5.0	5.1	5.2	5.4
Валути и депозити	615.4	627.3	635.5	694.0	580.0	562.9	657.6	653.5	561.9	604.7	676.5	650.9	611.7
Заеми	67.1	52.1	56.1	74.5	79.1	87.3	125.9	221.6	154.6	158.7	188.0	74.9	434.0
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	757.4	809.6	858.8	1,057.2	894.4	902.3	1,042.3	1,212.4	1,290.5	1,293.5	1,175.6	1,146.8	1,252.6
Останати сметки за наплата	1.7	0.5	0.1	0.5	0.3	0.4	0.9	0.3	0.2	0.4	0.5	0.6	0.3
Девизни резерви	2,261.8	2,613.4	2,336.3	2,867.1	3,262.6	3,359.9	3,643.3	3,862.9	4,159.2	4,189.7	3,901.7	4,538.4	4,287.1
Обврски	**9,654.6**	**10,747.3**	**10,979.8**	**11,953.0**	**12,622.2**	**13,073.1**	**14,286.3**	**15,795.9**	**16,250.0**	**16,729.1**	**16,566.0**	**16,894.7**	**17,448.3**
Директни инвестиции	4,951.3	5,392.2	5,598.1	6,141.3	6,580.0	6,537.1	7,089.2	7,853.6	8,223.2	8,473.6	8,688.3	8,492.0	8,836.6
Портфолио инвестиции	848.8	1,362.2	1,476.3	1,813.2	1,730.7	2,103.8	2,159.2	2,106.7	2,564.3	2,592.1	2,225.2	2,319.0	2,206.0
Финансиски деривати (освен резервите) и опции на вработените за купување акции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Останат сопственички капитал	4.3	6.0	2.3	4.2	4.0	5.0	2.7	3.3	3.3	3.4	3.2	3.2	3.3
Валути и депозити	148.5	174.2	195.2	206.2	254.2	253.3	297.3	471.0	363.4	398.9	300.1	462.0	335.4
Заеми	2,961.7	3,014.7	2,872.0	2,883.4	3,100.9	3,267.2	3,580.3	4,043.3	3,793.6	3,952.6	4,014.6	4,264.2	4,638.2
Шеми за осигурителни, пензиски и стандардизирани гаранции	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Трговски кредити и аванси	656.7	714.6	757.7	824.8	871.1	827.8	910.3	1,062.6	1,053.6	1,063.7	1,085.4	1,110.2	1,181.6
Останати сметки за плаќање	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0	1.4	0.0	5.0	0.0	0.0	0.0	0.0	0.0
Специјални права на влечење (нето-создавање обврски)	83.2	83.2	78.2	79.8	81.3	77.4	247.3	250.5	248.5	244.8	249.2	244.2	247.2

Извор: НБРСМ.

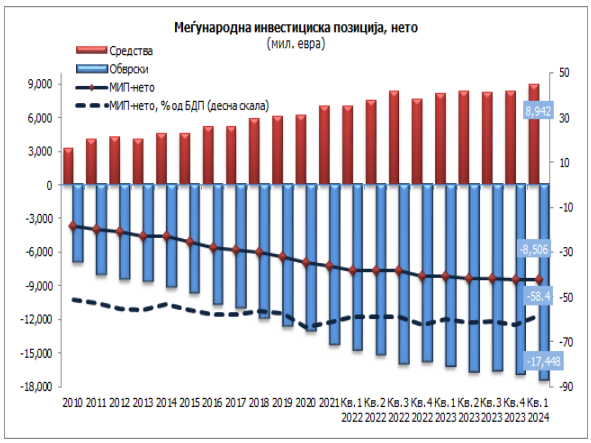

Извор: НБРСМ, ДЗС.

Придружни информации

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за бруто надворешниот долг и бруто надворешните побарувања:
http://nbrm.mk/nadvoresen_dolg.nspx

Временски серии податоци – годишни и квартални податоци за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/megunarodna_investiciska_pozicija.nspx

Методолошки појаснувања за бруто надворешниот долг и побарувања:
http://nbrm.mk/content/statistika/ND/metodologija/Metodologija_nadvoresen_dolg_5_2_2018.pdf

Методолошки појаснувања за меѓународната инвестициска позиција:
http://nbrm.mk/content/statistika/mip/metodologija/Metodologija_MIP_BPM6_9_10_2018.pdf

Следни објавувања: Календар на објавување на податоците:
http://nbrm.mk/content/statistika/kalendar/Kalendar_na_objavuvanje_podatoci.pdf

Квартален бруто надворешен долг, бруто надворешни побарувања и меѓународна инвестициска позиција: 30 септември 2024 година (референтен пресек заклучно со јуни 2024 година).

За новинарски прашања, ве молиме контактирајте со лицата од Кабинетот на гувернерот.

За подетални информации во врска со објавените статистички податоци, побарајте нè на: contact.statistika@nbrm.mk или на телефонскиот број 02 3215 181 локал 103 (или 110/108).